

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**МИНИСТЕРСТВО НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**

Изх. № 9107-9

София, 08.02.2008 г.

**МИНИСТЕРСТВО НА
ФИНАНСИТЕ**

Изх. № 91-00-106

София, 12.02.2008 г.

ДО

**МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И
ПРОДОВОЛСТВИЕТО**

МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

**ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА МЛАДЕЖТА
И СПОРТА**

КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ

**НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ НА
ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**РЕГИОНАЛНИТЕ ИНСПЕКТОРАТИ ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО**

**ДЪРЖАВНАТА ФИНАНСОВА
ИНСПЕКЦИЯ**

ОТНОСНО: Прилагане на системата на делегирани бюджети през 2008 г.

Във връзка с прилагането на разпоредбите на §§70-72 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. (ЗДБРБ 2008 г.), Министерството на финансите и Министерството на образованието и науката предоставят следните разяснения и указания:

I. По отношение на разработването и прилагането на формули за разпределение на средствата, получени от първостепенните разпоредител с бюджетни кредити (ПРБК) по единни разходни стандарти

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Формули за разпределение на средствата, получени по единни разходни стандарти, се утвърждават от ПРБК за всяка отделна дейност – целодневни детски градини за деца до 5 години вкл., 6-годишни деца в целодневни детски градини, 6-годишни деца в полудневни групи в детски градини или в училища и в подготвителни класове в училище, общообразователни училища, професионални училища и професионални паралелки в СОУ, спортни училища, специални училища, общежития. За дейности като професионални училища и специални училища, за които стандартите са диференцирани, *не* е задължително ПРБК да утвърждава формули за отделните видове професионални направления или за различните видове специални училища.

ПРБК *не* утвърждават формули за дейности, по които получател на средствата е само едно училище, детска градина или обслужващо звено. В този случай ПРБК следва предоставят на звеното всички средства, които са получили по единни разходни стандарти за дейността (например: Държавната агенция за младежта и спорта следва да предостави целия размер на средства, които е получила по стандарти за дейност „Спортни училища”, на Спортното училище „Ген. Владимир Стойчев”).

2. По формула за дейността се разпределят **всички средства**, получени от ПРБК по единни разходни стандарти за. **Правилото „минимум 80% по стандарти” *не означава, че ПРБК може да разпреди само 80 на сто от средствата и да задържи останалите. ПРБК следва да разпреди чрез формула 100 % от средствата, които е получил по единни разходни стандарти за дейността.***

ПРБК не разпределя по формула само средствата по единни разходни стандарти, формирани от положителна разлика между броя на децата/учениците, заложен в ЗДБРБ 2008 г., и броя на децата/учениците по информационната системата на Министерството на образованието и науката (МОН) „АдминМ” – виж. т. 14.

3. ПРБК може да предостави допълнителни средства на училищата, детските градини и обслужващите звена над тези получени по единни разходни стандарти. ПРБК не е задължен да разпределя тези средства по формула.

4. ПРБК разпределя по формула само средства, включени в единните разходни стандарти. С оглед съблюдаване на изискванията към формулите, заложен в §70, ал. ал. 4 и 5 от ПЗР на ЗДБРБ 2008 г., във формулата не следва да се включват други разходи.

Извън единните разходни стандарти са средствата за:

- стипендии;
- транспорт на учениците и педагогическия персонал;
- учебници и учебни помагала;
- здравни кабинети;
- капиталови разходи;
- спорт;
- средствата по национални програми за развитие на образованието (в т.ч. за закуски на учениците); и
- всички други целеви средства, за които има отделно регламентиран ред и условия за разпределение.

Средствата за СБКО и квалификация на учителите (извън тази по националната програма) са включени в стандарта.

5. Всички средства, включени в единните разходни стандарти, са делегирани на училищата. Средствата извън единните разходни стандарти могат да се делегират на училищата, по решение на ПРБК или ако това е предвидено в нормативния акт, определящ реда и условията за тяхното разходване (напр. разходи за транспорт на учениците и учители). Когато ПРБК прехвърля разходни ангажименти на училището (напр. разходите за възнаграждения и осигуровки на шофьорите на училищни микробуси) по дадена дейности, които са негова отговорност, той следва да прехвърли и средствата, които е получил за тази цел.

ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ФОРМУЛАТА

6. Основни компоненти на формулата (ОКФ) са единния разходен стандарт за дейността и броя на децата и учениците. Предвид на това, че минимум 80 на сто от средствата се разпределят на база основни компоненти, всяка формула следва да съдържа следния елемент:

Средства по ОКФ = „БУ x ЕРС x m%”,

където „БУ” е брой ученици; „ЕРС” е единен разходен стандарт, а „m” е число между 80 и 100.

ПРБК може да утвърди формула, която да е изцяло базирана на основните компоненти, т.е. да не включва допълнителни компоненти. Когато формулата е изцяло базирана на основните компоненти, стандартът за дейността се включва с пълния си размер във формулата.

Пример:

$SФ = БУ \times ЕРС$,

където СФ – средства по формула, БУ – брой ученици и ЕРС – единен разходен стандарт

Основните компоненти на формулата са задължителни.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ КОМПОНЕНТИ НА ФОРМУЛАТА

7. Съгласно § 70, ал. 4 от ПЗР на ЗДБРБ 2008 г. допълнителни компоненти на формулата (ДКФ) могат да бъдат обективни географски и демографски фактори, определящи различия в разходите за едно дете или един ученик, или показатели, отразяващи националната и общинската образователна политика.

Средствата, определени по ДКФ допълват основните компоненти във формулата, като се спазва следното правило:

Общо средства по ОКФ = „БУ x ЕРС x m%”,

Общо средства по ДКФ = „БУ x ЕРС x (100 – m)%”,

където „БУ” е брой ученици; „ЕРС” е единен разходен стандарт, а „m” е число между 80 и 100.

Допълнителните компоненти *не* са задължителни.

Сумата на средствата, разпределяни по ОКФ и ДКФ е равна на средствата, получени от ПРБК по единни разходни стандарти и брой ученици.

8. Целта на допълнителните компоненти е да се даде възможност за допълнителна диференциация на стандартите на ниво ПРБК. Включването на допълнителни компоненти във формулата не следва да води до разбиване на елементи на единния стандарт, а само до негова диференциация. Разбиването на елементи означава

от стандарта да се изведат една част от разходите (напр. за горива) и да се финансират от ПРБК на база потребление или извършени разходи от училищата. Това прави тези разходи неделегирани (училищата нямат стимули да ги намаляват и не могат да разполагат с икономии от тях).

Казаното по-горе *не* означава, че ПРБК не може да бъде възложител (купувач) по договор за доставка на стоки или за предоставяне на услуги, средствата за които са включени в единния разходен стандарт, респ. се разпределят по формула. Когато ПРБК е сключил такъв договор, той следва да приспада от средствата, разпределени на училището и формула, стойността на заявените от училището стоки и услуги (тъй като ПРБК предварително е разпределил по формула тези средства). По този начин разхода се запазва като делегиран, а ПРБК се явява на практика продавач за училището по отношение на тези стоки или услуги.

НЕПРАВИЛНО:

С пример, разбиването на компоненти на единния стандарт, изглежда по следния начин:

$SФ = 80\% \times EPC \times БУ + \text{разходи за горива и енергия на училището} + \text{разходи за материали} + \text{разходи за вода и телефони} + \text{други разходи за издръжка}$

където СФ – средства по формула; БУ – брой ученици; и EPC – единен разходен стандарт

ПРАВИЛНО:

С пример диференциацията на стандарта изглежда по следния начин:

$SФ = 98\% \times EPC \times БУ + 40 \text{ лв.} \times БУУТГ$

Където БУУТГ е брой ученици в училище, отоплявано на течно гориво

9. Не могат да бъдат компоненти на формулата числеността на персонала и броят на групите и паралелките (§ 70, ал. 4 от ПЗР на ЗДБРБ 2008 г.). В съответствие с това, недопустими компоненти на формулите са и всички производни показатели, като например: „численост на (не)педагогическия персонал”, „брой на учителите с п -та ПКС”, „брой на полуинтернатните групи”, „коэффициент за пълняемост на паралелка” и т.н.

10. С утвърждаване на формулите ПРБК следва да утвърдят и условия и ред за разпределение на средствата по различните допълнителни компоненти, включени във формулата. Същността на формулата като механизъм е разпределението да се извършва по правила, така че да е налице максимална яснота за това колко средства ще получат за годината по формула. Включването на допълнителни компоненти във формулите не трябва да влошава предвидимостта. С други думи формулата още с утвърждаването ѝ трябва да дава отговор на всеки един директор с колко средства ще разполага за годината. Изключение от това правилото е допустимо само по отношение на резерва.

11. Резервът е допълнителен компонент за финансиране на нерегулярни разходи, средствата по които се разпределят в зависимост от условни събития. ПРБК могат да предвидят резерв за нерегулярни разходи за сметка на средствата, получени по единни разходни стандарти, само ако едновременно са спазени следните изисквания:

а. резервът е включен като част от допълнителните компоненти на формулите;

б. разпределението на средствата по резерва отговаря на изискванията към допълнителните компоненти на формулите, заложиени в § 70, ал. 3 от ПЗР на ЗДБРБ 2008 г.;

в. средствата от резерва се разпределят между училищата, детските градини и обслужващите звена по правила, които се утвърждават едновременно с формулата за съответната дейност;

г. неразпределените към 30 ноември 2008 г. средства от резерва се предоставят на училищата, детските градини и обслужващите звена по съответната дейност, като се разпределят пропорционално на средствата по формула;

д. за делегираните на общините държавни дейности по образованието резервът е да е в размер до 10 на сто.

Съблюдаването на гореизложените изисквания следва да гарантира, че училищата, респ. детските градини и обслужващите звена, към края на годината ще са получили всички средства, които ПРБК е получил от своя страна по единни разходни стандарти, и че ще се запази смисъла на формулата като механизъм за разпределение „по правила“.

До разпределянето по училища, детски градини и обслужващи звена резервът се планира в съответната бюджетна дейност от функция „Образование” в §10-00 „Издържка”.

УТВЪРЖДАВАНЕ И ПРОМЕНИ В РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО ПО ФОРМУЛА

12. ПРБК следва да утвърдят формулите в срок до 31 март 2008 година. ПРБК следва да организират обсъждане на проектите на формули с директорите на звена по съответната дейност.

13. Утвърдените формули не могат да бъде променяни по време на бюджетната година. ПРБК могат да правят корекции в разпределението на средствата по формула само при промяна на стойността на някои от елементите на формулата – размер на единния разходен стандарт, брой на децата или учениците или някой от допълнителните показатели. В тази връзка ПРБК е задължен с утвърждаването на формулата да утвърди и правила за промени в разпределението на средствата между училища, детски градини и обслужващи звена при изменение на броя на децата и учениците или стойностите по някой от другите показатели, въз основа на които се разпределят средствата по формула. ПРБК преценя честота на извършване на корекциите в разпределението. Предлагаме корекции в средствата при промяна в броя на учениците да се правят веднъж годишно в началото на учебната година.

При първоначалното разпределение на средствата по формула ПРБК би могъл да използва броя на учениците (децата) по информационната система на МОН „АдминМ”. ПРБК може да използва и действителния брой на учениците или прогнозен средногодишен брой ученици, ако същите не надвишават броя на учениците по ”АдминМ” (броя, по който ПРБК получава средства).

14. Министерството на образованието и науката в срок до 15 февруари ще публикува на електронната си страница информация за броя на децата и учениците по видове единни разходни стандарти и по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити, както следва:

а. информация за разчетния брой на децата и учениците, въз основа на който са определени средствата по единни разходни стандарти, заложиени в ЗДБРБ 2008 г.

б. информация за актуалния брой на децата и учениците съгласно информационната система на министерството „АдминМ” към 1 януари 2008 г.

Когато разчетният брой на децата и учениците, определен със ЗДБРБ 2008 г. за дадена дейност е по-висок от броя на децата и учениците по информационната система „АдминМ”, ПРБК заделя като резерв разликата от средствата, формирана по съответния единен разходен стандарт, до извършването на корекция за намаление на средствата.

Когато разчетният брой на децата и учениците, определен със ЗДБРБ 2008 г. е по-нисък от действителния брой на децата и учениците по информационната система “АдминМ” към 1 януари 2008 г., ПРБК разпределя средствата по формула за дейността, като недостигът се разпределя пропорционално на средствата по формула до извършване на корекция за увеличение на средствата.

В случай, че след извършването на корекции броя на децата и учениците е по-нисък от този по информационната система “АдминМ” към 1 януари 2008 г. и се формира превишение на полагащите се средства по единни стандарти, същото може да се използва от ПРБК за: (i) финансиране на разходи за обезщетения на персонала училищата, детските градини и обслужващите звена; (ii) разкриване на нови групи в детските градини; (iii) за увеличаване на средствата, разпределяни по формула за съответната дейност.

15. Ако ПРБК е утвърдил бюджети на училищата, детските градини и обслужващите звена преди утвърждаването на формула, същите следва да бъдат коригирани в съответствие с разпределението по формула.

II. По отношение на създаването на предпоставки за прилагането на делегирани бюджети

16. Училищата следва да получат утвърден от ПРБК и коригиран в съответствие с одобрената формула бюджет не по-късно от 10.04.2008 г.

17. ПРБК не могат да преразпределят приходи на училищата. Приходите на училищата са им постъпления извън (над) средствата по формула. При възможност с утвърждаването на бюджетите на училищата, ПРБК следва да им утвърди и план на приходи на училището, респ. на разходи за сметка на собствени приходи. За училищата, които са част от система на единна сметка разходите за сметка на собствени приходи се изпълняват в рамките на месечните им лимити.

18. За тези които са част от система на единна сметка, ПРБК следва да залага месечни лимити за разходи в рамките на които да нарежда в непродължителен срок всички плащания.

19. ПРБК не могат да използват средствата, които са получили по единни разходни стандарти за финансиране на други дейности, в т.ч. за:

- възнаграждения на персонал, извън звената в системата на народната просвета;
- за пряко финансиране на обслужващи звена, с изключение на самостоятелните общежития за които има определен стандарт. Обслужващите звена могат да се финансират чрез училищата, ако извършват дейностите по възпитание, подготовка и обучение на деца и ученици, финансирането на които е включено в единните разходни стандарти.

20. Не могат да се финансират задължения от предходни години за сметка на средствата по делегираните бюджети на училищата за 2008 г. и средствата по единни разходни стандарти, които се разпределят за училищата, освен ако тези задължения не са формирани от директори на училища, прилагали система на делегирани бюджети преди 1 януари 2008 г., за разходи, които са им били делегирани. Същото означава, че тези

задължения следва да бъдат финансирани от ПРБК за сметка на други средства (включително получени от държавния бюджет за тази цел).

На електронната страница на Министерството на образованието и науката, директория „Делегирани бюджети”, е публикуван помощен материал във връзка с разработването на формулите.

Уведомяваме всички ПРБК да представят в Министерството на образованието и науката в срок 15 април 2008 г. утвърдените формули за всяко дейност, по която са получили средства по единни разходни стандарти, в т.ч. правилата към тези формули.

Министерството на образованието и науката и Министерството на финансите ще предложат на Министерския съвет предоставянето на допълнителни средства по реда на ал.ал. 6 и 7 на §71 от ПЗР на ЗДБРБ 2008 г. да бъде обвързано с изпълнението на гореизложените указания.

Регионалните инспекторати по образованието и общините следва да сведат настоящото писмо до знанието на директорите на училища, детски градини и обслужващи звена.

**/П/ ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**

**/П/ ПЛАМЕН ОРЕШАРСКИ
МИНИСТЪР НА
ФИНАНСИТЕ**